

АНАЛІЗ ПЕДАГОГІЧНИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Зайцев С. С.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Величезний потенціал фізичної культури в системі вищої освіти не повинен обмежуватися тільки поліпшенням фізичної підготовленості студентів, здоров'я або іншими формами рухової активності. Фізична культура - засіб розвиваючого, формує і вдосконалює впливу на особистість студента і може бути спрямована на вирішення низки психофізичних, естетичних, гуманістичних, творчих завдань. Зазначений потенціал слабо реалізується в практиці фізичного виховання студентів, його слід розширювати і культивувати в змісті і побудові навчального предмета 'фізична культура' у вузі.

Процес фізичного виховання у вузі побудований так, щоб зорієнтувати студентів на навчання різним руховим діям, їх правильне виконання для управління фізичним розвитком.

Відсутність прагнення до активного оволодіння руховими діями, підвищенню психофізичних кондицій може бути пов'язано з переважанням на сьогоднішній день технократичного або предметно орієнтованого навчання. У процесі фізичного виховання слабо враховується особистісний розвиток, прагнення студента до успішності, творчості, самостійності та ініціативності виконання завдання на заняттях. Дидактичні пошуки в руслі технократичного підходу:

- виходять з ефективної репродуктивної діяльності як самостійної цінності;

- роблять акцент на стандартизованих навчальних процедурах і припускають позитивний емоційний фон, але разом з тим особистісно нейтральний характер включення учня і вчителя в навчальний процес;

- ставлять вчителя в позицію викладача-оператора.

У орієнтованому навчанні увага робиться все ж більше на формуванні вмінь, на навченості і на вправності через багаторазові повторення рухових дій.

В даний час в фізкультурній освіті увага все більше акцентується на дидактичних технологіях в руслі особистісно орієнтованого підходу. Організація навчання на основі особистісно орієнтованого підходу означає, що всі методичні рішення викладача, наприклад організація навчального матеріалу, використання тих чи інших прийомів, способів фізичних вправ, повинні переломлюватися через призму особистості учня, його потреб, мотивів, досвіду, здібностей, активності, інтелекту та інших індивідуально-психологічних особливостей. Згідно особистісно орієнтованого підходу в центрі навчання знаходиться сам студент, його мотиви, цілі, його неповторний психологічний склад, тобто студент як особистість. Викладач в контексті такого підходу визначає навчальну мету заняття і організовує, спрямовує і коректує весь навчальний процес, виходячи з інтересів студента, рівня його знань і умінь. Відповідно мета заняття при реалізації даного підходу формується з позиції кожного конкретного студента.

Таким чином особистісно орієнтований підхід більше акцентує увагу на формуванні особистого досвіду. З огляду на важливість розвитку та формування різних видів педагогічних умінь: загальнотрудових, власне педагогічних, узагальнених, основний теоретичний, експериментальний і практичний аналіз в нашому дослідженні був спрямований на вивчення рефлексивних умінь у процесі фізичного виховання студентів вузу. Структурно-функціональна модель формування педагогічних умінь

студентів на заняттях фізичною культурою і об'єктами може бути співвіднесена з різними формами діяльності вчителя: підготовкою та проведенням заняття, його аналітичним розбором, оцінкою самим викладачем проведеного заняття. Уміння здійснювати вправно-рефлексивний аналіз - високий показник професійно-педагогічної майстерності викладача, воно ґрунтується на вправно-особистісної рефлексії, припускає високорозвинений рівень рефлексивних здібностей і відповідних умінь. Уміння здійснювати рефлексивний аналіз у процесі занять повинно служити одним з важливих показників професійно-педагогічної майстерності. Ряд дослідників вказують, що до 17% вчителів здатні аналізувати процес заняття і перебудовуватися відповідно наміченої мети, тому даному аспекту педагогічної діяльності необхідно спеціально навчати і науково культивувати його у вищій школі. В системі фізичної освіти таких наукових робіт одиниці. Навчальна діяльність як основна область розвитку рефлексивних умінь будувалася на основі створюваних викладачем педагогічних ситуацій на заняттях з фізичного виховання. В ході проведення експерименту заняття починалися з відзначенням викладачем бесіди, метою якої було з'ясування емоційно-вольового настрою, виявлення інтересів студентів до даного заняття; Стан здоров'я та ін. Тільки після цього викладач міг будувати свої дії і дії студентів. Успіх заняття залежав від швидкої реакції викладача, його умінь проаналізувати виниклу обстановку, зорієнтуватися в ній, адекватно змінюючи план дій. Таким чином, в процесі фізичного виховання для формування особистості студента ставилися завдання виховання здатності організовувати самостійну фізкультурну діяльність (оздоровчу, спортивну, організаторську і ін.), Закріплення і вдосконалення методичних і методико-практичних знань і умінь, навчання способам планування, контролю і корекції діяльності В галузі фізичної культури. Ми поділяємо точку зору Н.Є. Щурковой: це сприяння формуванню особистості, здатної

усвідомлювати вільний вибір, який вона робить, співвідносячи бажане і реальне, передбачуване і доконаний, вчинок і його наслідки, інтереси власні та інтереси навколишніх. Особливу роль відіграють розвиток самосвідомості при спілкуванні і взаємодії з іншими людьми в процесі здійснення зворотного зв'язку. У нашому дослідженні аналіз виділяється як особлива психологічна реальність, суть якої полягає в унікальному досвіді особистісного 'усвідомлення - осмислення, переосмислення', переживання, оцінки, відношення до того, що пов'язано з діяльністю на заняттях з фізичного виховання. При орієнтації студентів на самоаналіз педагог спонукав студентів експериментальної групи до того, щоб предметом самоаналізу стали їхні можливості в даній діяльності. У процесі самоаналізу учню важливо показувати його актуальні і потенційні можливості.

Використання викладачем аналізу умінь позначається на його успішності в різних сферах діяльності. Така система формує у студента особистісний досвід 'усвідомлення, осмислення, переосмислення' своєї навчальної діяльності. Викладач організовує діяльність групи і поступово передає студентам багато свої функції і ролі, надаючи їм повну довіру і розвиваючи у них осмислену діяльність.

Література:

1. Андреев В.І. Діалектика виховання і самовиховання творчої особистості. Казань, 1988. 240 с.
2. Бальсевич В. К., Лубишева Л. І. Фізична культура: молодь і сучасність. *Теорія і практика фізичної культури*. 1995, № 4. С. 2-8.
3. Божович Л. І. Проблеми формування особистості. Вибрані психологічні праці / За ред. Д.І. Фельдштейна. М., 1995. 352 с.
4. Бондаревська Є. В. Педагогічна культура як громадська та особиста цінність. *Педагогіка*. 1999, № 3, С. 37 - 43.